

SÖDERBYBLADET

Nr 6 Årgång 13 augusti 2013 ISSN 1459-8493
Ansvarig utgivare: Södra Vallgrund Byaråd r.f.

Efter söndagen 1.9.
håller vi öppet fredag - söndag
till och med 29.9.
I oktober och november vilar vi,
men runt lillajul kör vi igång igen!

UF Havsbandet informerar

Öppet hus och Fredagsmys i lokalin startar nu i september. Klocktiderna är de samma, veckodagen för öppet hus och datumen för bägge grupper dyker upp på anslagstavlan inom närmaste framtid.

Stavgångsgruppen

Vi startar igen måndagen den 9 september. Samling som vanligt kl 9.30 vid Sommaröhallen.

Annette

Hundägare!

Södra Vallgrund Jaktförening anordnar ett tillfälle för alla hundägare att vaccinera sina hundar (rabicin + trippelvaccin).

Tid: onsdag 4.9.2013 kl 18.00

Plats: Jaktstugan, Södra Vallgrund

Pris: 40 euro/hund (förmån åt S.V. Jaktförenings medlemmar)

Alla intresserade vänligen meddela M. Ehn
0400 867 319 senast måndag 2.9.

Examen

Tredje gången gillt: i den uppdaterade listan blev både namn och skola fel.

Iida Palomaa erhöll studentexamen från Vasa Övningsskola Gymnasium. Vi beklagar det skedda. Eventuella övriga tillägg och korrigeringar ryms med i nästa nummer.

Läst och lånat

Efter förra numret läste jag en solskenshistoria i socialt media (d.v.s. Facebook) att "Söderbybladet visade sig överlägset facebook! Tog bara dryga kvarten från att bladet damp ner i lådan till att telefonen ringde hos oss och vi hade en hel hög med lämpliga stockar att välja från".

Vi försöker igen, med en motsatt efterlysning: Den här gången efterlyses kortspelsintresserade eftersom ett tjugotal böcker om bridge mottogs till antikvariatet i den megastora donationen som kom från Vasa. Litteraturen lämpar sig t.ex. för sällskap som vill lära ut spelet åt nya medlemmar eller åt nybörjare som vill fördjupa sig i spelet. Författare är bland andra Eric Jannersten, Terence Reese, Jan Wohlin och Putte Kock. Böckerna säljs naturligtvis billigt. Intresserad? ta kontakt med redaktion så kommer vi överens om detaljerna. Snart nog kommer böckerna ut till allmän försäljning, så fort det finns rum i bokknuten.

En bananlåda full med finskspråkiga "kaskukirjoja" (= ungefär "roliga historier, anekdoter") emottogs också. Intresserade kan höra av sig, nu, innan de får officiell prislapp och hamnar ut till allmän beskådning.

För att marknadsföra antikvariatet ännu mera, även i detta nummer, så meddelas att du nu har möjlighet att på förhand reservera inkommande böcker skrivna av din favoritförfattare. Eller favoritämne. För tillfället har jag fem potentiella kunder i min "kunddatabas", alla med olika intressen. Anslut dig du med, så hör jag av mig när något som intresserar dig dyker upp! Funkar nästan lika bra som bokbussen, och tjänsten är gratis ;) Däremot så kostar böckerna, men sällan

stora summor. Och dessa behöver du inte lämna tillbaka efter några veckor om du inte vill.

Nådde Krimkriget till Södra Vallgrund?

Hälften av min genbank härstammar från Pörtom. Andra halvan från Södra Vallgrund. I dagens läge har jag starkare band till den senare nämnda orten. Detta sedan jag skaffat sommarstuga där. Ja, ifall någon undrar så handlar det alltså om en röd stuga nästan mittemot UF-lokalen. Först kommer en ljusblå, rätt ny kåk. Se'n kommer min. Står fortsättningsvis "Olsson & Andersson" på den postlåda som jag tömmer då jag behöver något att få fyr i öppna spisen med.

Alltnog! Den här texten är inget annat än en justerad version av en kolumn som jag hade i Vasabladet lite före midsommar 2013. Stor del av er kan säkert ha sett texten förr. Men å andra sidan är det väl en och annan sommargäst eller motsvarande som inte läser Vbl särskilt regelbundet. Så håll till godo om det bara intresserar.

I något skede kändes det motiverat att läsa igenom den lokala hembygdshistoriken. Det här är ett verk som jag förvisso fick för mer än 30 år sedan. Den här typen av litteratur är i sig viktig. Har för mig att dom finns på "Sommaröhallen"? Inte helt säkert, men det är väl bara att fråga sig fram. Mest intressant är såna här historiker förstås för de som lever sina dagliga liv där och har bättre koll på de människor som omtalas.

Personligen hade jag väl hoppats på lite saftiga berättelser om spritsmugglare, motståndsmän, amerikafarare och smaskigt. Men det är väl främst den där K.-G. Olin uppe i Jakobstad som är mån om att dokumentera den delen av svenskösterbottens historia?

Byahistoriken bjuder ändå på en kul historia från Krimkriget. Huruvida den stämmer överens med verkligheten är förstås svårt att veta. Det hela var nästan lite för bra för att vara sant. Handlar alltså om ett krig under 1850-talet där Ryssland, dit vi ju då ännu hörde, stred mot en allians ledd av briter och fransmän kompletterat med turkar (ottomanska imperiet), Preussen och en föregångare till dagens Italien. År 1856 insåg ryssarna att den allians man stred mot var för stor.

Under kriget bidrog skärgårdsborna till att fienden inte skulle kunna slå till längs kusten. Alla sjömärken togs bort och lotsplatserna stod obemannade. Att segla på måfå i den där trakten har aldrig varit att rekommendera. Det oaktat skall ett brittiskt fartyg ha seglat in i Sommarösund och ankrat vid något som idag kallas Engelsberget. Det där står visst på torra land idag, så något stort fartyg kan det inte ha varit. Exakt var någonstans det ligger vet jag inte. Men har som målsättning att reda ut saken! Utgår från att stor del av de som läser det här har det där på klart. Hur som haver: engelsmännen tog sig till närmsta gård, i Bråtthagen, i jakt på mat.

Sura var dom förstås då allt var gömt. Då dom gick ut bytte en av dem från engelska till "vallgrundsvenska" och snäste: "Nåo ha e findist fiile i Bråtthagan förr!".

En förklaring kan ligga i att en ung pojke från området hade försvunnit till sjöss för många år sedan och aldrig hörts av. Om en i besättningen hade lokalkännedom skulle det i sin tur också förklara hur man kunde ta sig in till Sommarösund utan att gå på grund. Om det nu stämmer, skall jag väl tillägga.

Bakgrunden till Krimkriget bestod i att ryssarna länge hade närt en dröm att kontrollera Konstantinopel (Istanbul) och därmed ha kontroll över öppningen till Svarta havet. Britterna var oroade över ryssarnas expansionsplaner rent allmänt. Därför ställde man sig avvisande till en rysk invit att gemensamt göra slut på det ottomanska imperiet och dela upp resterna internt. Ottomanska väldet, eller osmanska som det också kallas, var alltså det turkiska imperium som en gång varit stort men gradvis försvagats. En av de mer långsiktiga följderna var grunden för den åländska demilitarisering som ju gäller än idag.

Krimkriget var det första krig där man systematiskt utnyttjade telegraf och järnväg. Dessutom är kriget för den tiden osedvanligt väl dokumenterat via fotografier. Kriget har fått sitt namn av de mest kända drabbningarna skedde på Krimhalvön vid Svarta havet i dagens Ukraina. Att en kofta med knäppning ibland kallas "cardigan" härstammar för resten från Lord Caridgan, en brittisk general som var allt annat än lyckosam under det här kriget. Sjuksköterskan Florence Nightingale är en annan kändis från Krimkriget.

Under kriget hade Bomarsunds fästning på Åland blivit utsatt för beskjutning. Faktum är

att engelska flottan gjorde sig synlig exempelvis uppe vid dagens Karleby.

Eventuellt också med ett smärre strandhugg i Södra Vallgrund som inte saknade komiska poänger.

Claus Stolpe

Ett fornminne

Claus Stolpe skrev för en tid sedan i VBL om en händelse vid Engelsberget i den övre ändan av sundet.

I mitten av 1850-taket var England med sina allierade inblandade i det s.k. Krimkriget. Men även i Östersjöområdet rådde stridigheter med engelsk inblandning så incidenten vid Engelsberget var ingalunda en tillfällighet.

Ett engelskt fartyg seglade vid denna tid på grund vid Korsören. För att komma loss lättade man lasten med att slänga en kanon överbord. Ett båtlag från Norra Vallgrund låg för tillfället i fiske på Korsören. Männen blev naturligtvis intresserade av det inträffade och seglade ut mot fartyget. Engelsmännen uppfattade männen som ryssar och öppnade eld mot båten varvid en ung pojke ca 6-7 år träffades av en kula och dog. Misstaget erkändes och gottgjordes med att den engelska consuln i Vasa översände en engelsk bibel åt de anhöriga i Norra Vallgrund (Jag har själv sett bibeln).

Men denna dramatiska händelse fick en epilog ca 80 år efteråt. På 1930-talet gick ett fartyg lastat med vete på grund på samma grynnan. Man gjorde liksom den tidigare otursdrabbade, lossade en del av vetelasten för att bli flott. Detta blev ju naturligtvis känt av Vallgrundborna som sökte sig ut för att ta vara på den lämpade lasten. Under arbetets gång fastnade den stora håven i något tungt föremål och med gemensamma krafter fick man upp det tunga föremålet till vattenytan som visade sig vara en fartygskanon.

Denna kanon har legat vid ungdomslokalen sedan mitten av trettioalet men lär för tillfället vara på restaurering. På senare tid gjordes en

lavett åt denna kanon som ett minnesmärke från en svunnen tid så förhoppningsvis återtar kanonen sin plats i lavetten med det snaraste.

Vetet som togs upp gick ju inte att användas som människoföda. Man bredde ut vetet på tork på alla tillgängliga bergsklackar för att malas till kreatursföda. Det fanns även enstaka majsborn inblandat bland vetet som vi ungar sprang och sökte efter. Något som vi aldrig sett tidigare.

Lars-Ola Berg

Höstens program

Vuxeninstitutets kurser som hålls i byn denna höst är Cirkelträning med Hanna Panttila som dragare, Slow gympa med Petra Pått-Rönngård, Yoga-inspirerad karagympa med Sune Jewander och Zumba också med Petra Pått-Rönngård.

I Norra Vallgrund hålls kurserna Motionsgymnastik med Erika Fogelberg och Seniorsgymnastik med Patricia Moliis. Det var väldigt motionsinriktat denna höst! Snart startar nog Marthakretsens aktiviteter också, och säkert mycket annat också. Lusläs anslagstavlan varje gång du är på väg in i handlin, så missar du inte något.

Släktträff

Ättlingar till Johannes och Hilda Back sammanstrålade till en kusinträff sista veckoslutet i juli. Ca 130 personer deltog i samlingen som gynnades av ett fantastiskt högsommarväder.

Motsvarande samling hölls för nästan 30 år sedan vid Vänerens strand i Sverige så ett och annat huvud hade antagit en gråare nyans och många nya förmågor hade sett dagens ljus under denna period. Antalet ättlingar som kommit från Sverige uppgick till ca 40 personer.

Träffen inleddes på lördagen med samling i kyrkan och med blomsterhyllning på kyrkogården. Firandet fortsatte i ungdomslokalen med mat, dryck, allsång och allmän samvaro. Dessutom

redogjordes det för vallonernas väg från Vallonien till Vallgrund eftersom Backsläktet har en mycket stark anknytning till Mornei-vallonerna som kom till Vallgrund år 1749.

På kvällen fortsatte tillställningen på simstranden i badandets och lekens tecken fram till småtimmarna.

Träffen avslutades på söndagen med en vandring i byn på de vägar och stigar som förfäderna trampat i århundraden.

Sune Back

Gräsklippning på låg nivå

Det var ett märkligt brummande som fick mig ner till stranden på tisdagsmorgonen förra veckan. Då såg jag maskinen, en rolig liten flytande sak, som rev upp (eller klippte av?) växtligheten från sundbotten. Ännu på torsdagen brummade den på, men då samlade den ihop det gröna och körde upp det på land. Vi får se hur stort behovet är att få maskinen tillbaka nästa sommar.

Lokal bordsvisa

Här en liten sånghälsning från Claus Stolpe:

I samband med att jag skulle ordna en kräftsvisa tänkte jag att det vore kul med en snapsvisa med lite lokal anknytning. Så jag rafsade ihop en i all hast. Inga stora saker. Men tänkte att andra förstås gärna får använda den om intresse finns. Inget jag vill pracka på er andra! Absolut inte. Allt sker bara i bästa välmening om man vill ha lite variation i samband med firandet av midsommar, villaavslutning eller bara annars.

Handlar om en smärre förändring av en av verserna i Ulf Lundells gamla landsplåga "Öppna landskap". Inget som det ligger något arbete bakom. Namnet på polisen i texten kommer sig av att Mikael Westerlund är gammal barndomskamrat. Men efter att ha hört mig för via Facebook-gruppen "Vallgrund och resten" förstod jag att namnet likaväl kan bytas ut mot "Heinonen". För den delen kan

"beachvolley" kanske bytas ut mot "Havsbandet"?

De som bor inom hörhåll - Hägen, Jahkola, Brokvist, Noshi m.fl. - kan med fördel stämma in i sången... Ber om ursäkt redan nu för oväsendet som kan förekomma i trakterna av UF-lokalen. Bara att höra av sig om man inte orkar med mistluren.

Alltnog. Så här går den, ifall det finns någon som är intresserad:

"Jag trivs bäst i Södra Vallgrund"

Melodi: Öppna landskap

Jag trivs bäst i Södra Vallgrund.

Nära "soände" vill jag bo,
några månader om året
- så att levern kan få ro.

Jag trivs bäst i Södra Vallgrund,
nu då sundet muddrats klart.
Där beachvolley står högt i kurs
- och pidro med, så klart.

Där bränner man sitt brännvin själv,
och blandar det så himla gott.
Och dricker det med välbehag,
då Westerlund ser bort.

Jag trivs bäst i Södra Vallgrund,
nära "soände" vill jag bo.

Oj, oj vad tiden går...

Du har just läst årets sjätte nummer. För att inte bryta traditionen bör du få läsa fyra tidningar till i år. Vill du delta i materialinsamlingen? Skriv ner några rader och sänd in! Tidningarna utkommer i rask takt nu, med sista numret passligt inför jul. Sådär kunde utgivningsdagarna vara: (av praktiska skäl torsdagar) 26.9., 24.10., 21.11. och 19.12. Välj själv vilken tidning du vill delta i, men sänd in ditt bidrag i god tid, tack.

SÖDERBYBLADET

Södra Vallgrund Byråd r.f.

Monika Nissander

Tfn 040 58 679 58

e-post: [soderbybladet\(a\)outlook.com](mailto:soderbybladet(a)outlook.com)
www.korsholmsskargard.fi > föreningar och
samfälligheter > Södra Vallgrund Byråd r.f.

Material till nästa tidning
kan inlämnas före vecka 39.